

TRGOVANJE Z VIRTUALNIMI VALUTAMI – USMERITVE URADA RS ZA PREPREČEVANJE PRANJA DENARJA V ZVEZI Z UGOTAVLJANJEM IZVORA SREDSTEV

Doseganje dobičkov pri trgovanju z virtualnimi valutami je povzročilo nekatera vprašanja zavezancev o tem, katero dokumentacijo naj zahtevajo od svojih strank, iz katere bi lahko zavezanci utemeljeno sklepali, da gre za sredstva oziroma dobičke, ki jih je stranka dosegla pri trgovanju z virtualnimi valutami.

Pri ugotavljanju izvora sredstev strank, ki navedejo, da so do njih prišli s trgovanjem z virtualnimi valutami, je potrebno za dokazovanje teh navedb od stranke zahtevati naslednje:

- dokumentacijo, ki se nanaša na vplačila/izplačila sredstev (fiat valut) na spletne menjalne platforme (borze) virtualnih valut,
- dokumentacijo, ki se nanaša na trgovanje z virtualnimi valutami in prenosi virtualnih valut na/iz spletnih menjalnih platformah (borz) virtualnih valut,
- dokumentacijo, ki se nanaša na prenose sredstev na/iz denarnic (wallet) za shranjevanje virtualnih valut.

Trenutno sta najbolj prisotni dve vrsti spletnih menjalnih platform (borz) virtualnih valut in sicer:

- tiste, ki omogočajo nakupe in prodaje virtualnih valut s fiat valutami,
- tiste, ki omogočajo nakupe in prodaje virtualnih valut samo z virtualnimi valutami, brez fiat valut.

Obe vrsti spletnih menjalnih platform (borz) virtualnih valut omogočata tudi zgodovinski (kronološki) izpis pologov, dvigov, prenosov sredstev ter vsega trgovanja z vsemi oblikami sredstev, s katerimi se lahko trguje na teh spletnih menjalnih platformah (borzah) virtualnih valut.

V uporabi je tudi več vrst denarnic (wallet), ki omogočajo shranjevanje virtualnih valut in sicer:

- on-line spletne denarnice,
- denarnice (spletne, on-line, off-line, ...), ki jih ponujajo različni ponudniki oz. družbe,
- off-line denarnice, ki se jih hrani na nosilcih podatkov.

Vse denarnice pa omogočajo zgodovinski (kronološki) izpis prenosov sredstev na/ iz denarnice.

Zavezanec naj v primerih ugotavljanja izvora sredstev, ki izvira iz trgovanja z virtualnimi valutami, od stranke zahteva predložitev naslednje dokumentacije:

- dokumentacijo o vplačilih oz. izplačilih fiat valut na/iz spletnih menjalnih platform (borz) virtualnih valut, ki omogočajo nakupe in prodaje virtualnih valut z fiat valutami – s tem dobi zavezanec vpogled v višino investiranih in izplačanih sredstev,
- dokumentacijo o opravljenih nakupih in prodajah (izvršena »buy« in »sell« naročila) virtualnih valut na spletnih menjalnih platformah (borzah) virtualnih valut – s tem dobi zavezanec vpogled o količini virtualnih valut, s katerimi je stranka trgovala,

- dokumentacijo o opravljenih plogih (deposit) in dvigih (whitdrawal) oz. prenosih virtualnih valut na/iz spletnih menjalnih platform (borz) virtualnih valut – s tem dobi zavezanec vpogled o količini virtualnih valut, s katerimi je stranka razpolagala,
- dokumentacijo o opravljenih plogih (deposit) in dvigih (whitdrawal) oz. prenosih virtualnih valut na/iz denarnic (wallet) - s tem dobi zavezanec vpogled o količini virtualnih valut, s katerimi je stranka razpolagala.

Navedena dokumentacija bi po naši oceni morala zavezancu omogočiti, da ugotovi okvirno višino sredstev, s katerimi je stranka razpolagala na začetku trgovanja z virtualnimi valutami, kakor tudi oceno dobička, ki ga je stranka dosegla pri trgovanju z virtualnimi valutami.

Pri poslovanju z virtualnimi valutami je potrebno upoštevati še nekatera dodatna dejstva, navedena spodaj:

- virtualne valute je mogoče prenašati med uporabniki (uporabniški računi, denarnice, ...) na podoben način, kot se prenašajo sredstva med računi fizičnih in pravnih oseb, pri čemer pri prenosih virtualnih valutah niso vidni običajni podatki (ime, priimek, naslov) o prejemniku oz. nalogodajalcu, kot to omogoča bančni sistem, ampak samo identifikacijski naslov, ki ga sestavlja skupek črk in števil,
- virtualne valute je mogoče pridobiti tudi brez predhodnih nakupov, in sicer s tako imenovanim rudarjenjem (mining), kot plačilo za sodelovanje oz. potrjevanje transakcij v decentraliziranem sistemu virtualnih valut,
- virtualne valute je mogoče pridobiti tudi kot plačilo pri prodaji blaga ali storitev,
- virtualne valute je mogoče pridobiti tudi pri izdaji novih virtualnih valut ali pri izvedbi ICO – prvi izdaji virtualnih kovancev, s katero se izvajajo predvsem množična financiranja zagonskih podjetij.

Tudi v teh primerih pridobitve virtualnih valut lahko stranka, kot dokaz, predloži vsebinsko podobno dokumentacijo, kot smo jo našli zgoraj, s katero dokazuje količino in obdobje, v katerem je pridobila zadevne virtualne valute.

Zavezanci morajo biti pri transakcijah sredstev, povezana z virtualnimi valutami, pozorni tudi na naziv izplačevalca/nalogodajalca sredstev na račun stranke, ki izvirajo iz trgovanja z virtualnimi valutami. Pri večini spletnih menjalnih platform (borzah), kjer je omogočeno trgovanje z virtualnimi valutami, so na njihovih spletnih straneh navedeni načini vplačil in izplačil sredstev, pri čemer je običajno naveden tudi naziv družbe, ki upravlja spletno menjalno platformo (borzo) virtualnih valut. Navedeno pomeni, da se mora naziv izplačevalca/nalogodajalca sredstev na račun stranke ujemati z:

- nazivom družbe, ki upravlja spletno menjalno platformo (borzo) virtualnih valut oz. izvaja transakcije sredstev za njih,
- možnimi načini izvedbe plačila oz. plačilnimi sistemi, ki omogočajo prenose sredstev na oz. s spletne menjalne platforme (borze) virtualnih valut.

Prav tako se pri prilivih sredstev na račun stranke, ki izvirajo iz naslova virtualnih valut, mora naziv prejemnika ujemati z nazivom računa prejemnika (stranke) sredstev pri zavezancu. V kolikor se ti podatki ne ujemajo, je lahko stranka posodila svoje ime in svoj račun tretji osebi, za prejem sredstev, ki lahko izvirajo tudi iz trgovanja z virtualnimi valutami.

Nadalje ugotavljamo, da imajo osebe, ki trgujejo z virtualnimi valutami, praviloma višji nivo informacijskega znanja, zato lahko tudi hitro pridobijo zgoraj naštetu dokumentacijo. Vsako nepotrebno zavlačevanje predložitve dokumentacije lahko kaže na to, da stranka nekaj prikriva.

Kljub vsemu navedenemu pa dopuščamo možnost, da nekatere dokumentacije stranke ne bodo mogle priskrbeti, saj so nekatere spletne menjalne platforme (borze) virtualnih valut prenehale delovati, zato dostop do njih ni več mogoč. V teh primerih naj se od stranke zahteva vsa možna še razpoložljiva dokumentacija o prenosih sredstev, stanju sredstev, blockchain transakcijah, ..., iz katere so bo lahko ocenilo višino sredstev, s katerimi je stranka razpolaga ob ukinitvi ali prenehanju delovanja posamezne spletne menjalne platforme (borze) virtualnih valut.

Ob vsem navedenem opozarjamo še na to, da je poslovanje z virtualnimi valutami zaradi njihovih značilnosti, kot so: velika stopnja anonimnosti, hitri prenosi po celem svetu, visoka volatilnost gibanja tečajev, itd., bolj izpostavljeno tveganju, da se ga zlorabi tudi za pranje denarja ali financiranje terorizma. Zato predlagamo, da v primerih, ko imate težave pri pridobivanju zahtevane dokumentacije od stranke, ali so pri stranki ali transakciji, kljub predloženi dokumentaciji, prisotni še drugi indikatorji, ki kažejo na sum pranja denarja ali financiranja terorizma, le-to upoštevate kot indikatorje za sporočanje sumljivih transakciji.